

Клишчук

Приватний вищий навчальний заклад
«Європейський університет»
Донецький державний університет управління
Громадська організація
«Фундація науковців та освітян» (ESF)

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

Всеукраїнської науково-практичної конференції

**«ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА
СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ І КРИМІНАЛІСТИКИ»**

*з нагоди 85-річчя доктора юридичних наук, професора
Ніни Іванівни Клименко*

27 лютого 2018 р.

Київ - Маріуполь – 2018

УДК 343.98
ББК67.5(4Укр)+67.412.1(4Укр)
З-41

3-41 Теорія і практика судової експертизи і криміналістики: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з нагоди 85-річчя доктора юридичних наук, професора Ніни Іванівни Клименко (м. Київ, 27 лютого 2018 року). Київ-Маріуполь : 2018, 412 с.

Публікується за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції «Теорія і практика судової експертизи і криміналістики» з нагоди 85-річчя доктора юридичних наук, професора Ніни Іванівни Клименко, яка відбулася у м. Києві 27 лютого 2018 року.

У матеріалах конференції висвітлено широкий спектр питань, пов'язаних із актуальними проблемами теорії і практики судової експертизи та криміналістики. На основі аналізу вітчизняного та міжнародного досвіду розглянуто шляхи вирішення завдань сьогодення у згаданих галузях, надано обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення чинного законодавства.

Матеріали конференції адресовано вченим, практикам, працівникам експертних установ, правоохоронних та судових органів, аспірантам (ад'юнктам), слухачам магістратури, студентам та курсантам вищих навчальних закладів, а також усім, хто цікавиться проблемами теорії та практики судової експертизи і криміналістики.

Матеріали публікуються в авторській редакції.

УДК 343.98
ББК67.5(4Укр)+67.412.1(4Укр)
© Донецький державний університет управління
ПВНЗ «Європейський університет»
ГО «Фундація науковців та освітян»

**Всеукраїнська науково-практична конференція
«Теорія і практика судової експертизи і криміналістики»**

Казьмірова Інна Вікторівна <i>Забезпечення схоронності та цілісності копії інформації знятої в порядку тимчасового доступу.....</i>	119
Калініна Ірина Валеріївна <i>Розвиток конкурентної (альтернативної) експертизи в Україні.....</i>	120
Калужна Оксана Михайлівна <i>Залучення експерта на досудовому розслідуванні за Законом № 2147-VIII від 03.10.2017 р.: проблеми та недалекоглядність законодавця.....</i>	121
Калюга Каріна Вікторівна <i>Деякі питання удосконалення експертної діяльності в Україні.....</i>	123
Канюка Олена Юріївна <i>Спосіб виготовлення відбитків кутикули волосся.....</i>	125
Каркоцький Іван Олексійович, Гій Тимофій Олександрович <i>Актуальні напрямки оптимізації структури і змісту висновку експерта.....</i>	126
Карпов Никифор Семенович <i>Забезпечення конфіскації майна у кримінальному провадженні про податковий злочин.....</i>	128
Карпов Никифор Семенович <i>Розвиток законодавства про арешт майна третьої особи у кримінальному провадженні.....</i>	130
Катеринчук Катерина Володимирівна <i>Особливості суб'єктивної сторони складів злочинів при кваліфікації тілесних ушкоджень.....</i>	133
Кириленко Світлана Сергіївна <i>Характеристика змін окремих ознак почерку, що проявилися в рукописних записах, виконаних особами в стані алкогольного сп'яніння.....</i>	134
Кісіль Наталія Валеріївна <i>Експертні технології при доказуванні порушень прав інтелектуальної власності.....</i>	136
Клименко Ніна Івановна <i>Проблеми судової експертології.....</i>	138
Климчук Дмитро Валерійович <i>Застосування методу комп'ютерного моделювання в судовій електротехнічній експертизі.....</i>	140
Климчук Михайло Павлович <i>Окремі проблеми використання спеціальних знань у кримінальному провадженні.....</i>	142

**ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАТЬ У
КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ**

Климчук Михайло Павлович

*Національна академія внутрішніх справ, науковий співробітник науково-дослідної лабораторії
ННІН№2, кандидат юридичних наук, доцент*

На сьогоднішній день важко собі уявити діяльність з розслідування кримінальних правопорушень без використання спеціальних знань. Але, у той же час, окремі положення прийнятого у 2012 році КПК України, суттєво вплинули на організацію роботи та процесуальний статус судових експертів і призводять до необхідності внесення суттєвих уточнень норм інших нормативних актів, що регулюють експертну діяльність в Україні. Насамперед, це стосується Закону України «Про судову експертизу».

У ст. 69 КПК України визначено, що «експертом у кримінальному провадженні є особа, яка володіє науковими, технічними або іншими спеціальними знаннями, має право відповідно до Закону України «Про судову експертизу» на проведення експертизи і якій доручено провести дослідження об'єктів, явищ і процесів, що містять відомості про обставини вчинення кримінального правопорушення, та дати висновок з питань, які виникають під час кримінального провадження і стосуються сфери її знань» [1].

Законодавець наділив експерта правом бути присутнім у процесуальних діях із метою усунення інформаційної невизначеності. Унаслідок зазначених причин експерт, який проводить доручене йому дослідження, змушений звернутися з клопотанням до особи (органу), що призначив експертизу (залучив експерта) про проведення процесуальної дії за його присутності.

Варто нагадати, що ст. 71 КПК України передбачено такого суб'єкта процесу, як спеціаліст – особа, яка володіє спеціальними знаннями та навичками застосування технічних або інших засобів і може надавати консультації під час досудового розслідування і судового розгляду з питань, що потребують відповідних спеціальних знань і навичок [1]. Іншими словами - він фактично є «технічним помічником» слідчого, прокурора, суду й може вирішити зазначені вище проблеми.

З цього приводу слушно зауважив С.А. Шейфер, що роль експерта в слідчих діях не збігається з роллю спеціаліста та полягає не в сприянні слідчому в отриманні доказів, а у виявленні з наступним відображенням у протоколі обставин, суттєвих для подальшої дачі ним висновку [2, с. 68].

На практиці непоодинокими є випадки, коли до проведення огляду місця події в якості спеціаліста залучаються судові експерти, які згодом проводять судову експертизу. Практичні співробітники пояснюють це тим, що особа, яка попередньо залучалась до слідчої (розшукової) дії, краще знає об'єкти дослідження і, відповідно, може дати більш якісний висновок. Хоча, експерт набуває право бути присутнім під час проведення процесуальних дій тільки після доручення йому провадження експертизи, тобто після початку експертного дослідження.

Відповідно до ч. 2 ст. 79 КПК України, спеціаліст, експерт, не має права брати участі в кримінальному провадженні, якщо він проводив ревізію, перевірку тощо, матеріали яких використовуються у цьому провадженні. Вказану пропозицію законодавця можна пояснити заборонаю експерту на самостійне збирання доказів (ч. 4 ст. 69 КПК України) [1].

Проте, навіть, у разі заявлення відводу такому експертові, останній може апелювати, що підставою відводу є попереднє проведення ним саме ревізії, або перевірки (ч. 2 ст. 79 КПК України), а приймав він участь як спеціаліст, наприклад, у проведенні такої слідчої (розшукової) дії, як огляд місця події. О.В. Ануфрієва зазначає, що даний факт не може бути перешкодою, оскільки спеціаліст не дає на місці вчинення злочину висновків, а лише надає допомогу, іноді просто технічну, у виявленні та фіксації деяких даних, жодної упередженої точки зору у нього не складається, і таку особу доцільно було б залучати до участі у справі як експерта, якщо це дозволить його кваліфікація [3, с. 180].

**Всеукраїнська науково-практична конференція
«Теорія і практика судової експертизи і криміналістики»**

На нашу думку, варто уточнити редакцію ч. 2 ст. 79 КПК України, оскільки не зрозуміло, чому законодавець обмежується лише такими термінами, як «ревізія» та «перевірка». Адже, практиці відомі й інші форми участі спеціаліста у кримінальному провадженні, як то: фотографування, складення схем, планів, креслень, відбір зразків для проведення експертизи тощо. Можна лише припустити, що законодавець охоплює усі інші форми участі спеціаліста у кримінальному провадженні поняттям «тощо», яке можна трактувати по різному.

З огляду на це, пропонуємо частину 2 статті 79 КПК України («Підстави для відводу спеціаліста, перекладача, експерта, секретаря судового засідання») подати у такій редакції: «2. Спеціаліст, експерт, крім того, не має права брати участі в кримінальному провадженні, якщо його спеціальні знання вже використовувались у цьому кримінальному провадженні».

Насамкінець зазначимо, що реальне поліпшення якості розслідування кримінальних правопорушень можливе за умови залучення до провадження слідчих (розшукових) дій із метою виявлення, фіксації, вилучення та дослідження матеріальних об'єктів відповідних спеціалістів і застосування останніми сучасних науково-технічних засобів. При цьому, не слід ототожнювати поняття «спеціаліст» та «експерт», що часто трапляється у практичній діяльності органів досудового розслідування. На наше переконання, запропоновані зміни до КПК України дадуть можливість усунути окремі законодавчі «пробіли» з метою покращення розслідування кримінальних правопорушень загалом, та судово-експертної діяльності зокрема.

Список використаної літератури

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Кримінального процесуального кодексу України. Харків: Одіссей, 2012. 360 с.
2. Шейфер С. А. Следственные действия: основания, процессуальный порядок и доказательственное значение. Самара: Самарский гос. ун-т., 2004. 218 с.
3. Ануфрієва О. В. Відвід у кримінальному процесі України: дис.... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2013. 20 с.

**РОЗВИТОК ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ В ДІЯЛЬНОСТІ
ХАРКІВСЬКОГО НАУКОВО-ДОСЛІДНОГО ІНСТИТУТУ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ ІМ.
ЗАСЛ. ПРОФ. М.С. БОКАРІУСА**

Клюєв Олександр Миколайович

*Харківський науково-дослідний інститут судових експертиз ім. Засл. проф.
М. С. Бокаріуса, директор, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України*

У результатах діяльності будь-якої судово-експертної установи знаходять відображення всі напрями розвитку теорії та практики судової експертизи. Саме тому, у своїй доповіді я хотів би представити основні результати роботи Харківського науково-дослідного інституту судових експертиз ім. Засл. проф. Н.С. Бокаріуса за останній час.

В аспекті експертної роботи значно збільшилася кількість проведених експертиз, експертне навантаження зросло в два рази в порівнянні з 2016 роком. З одного боку – це експертизи у резонансних кримінальних провадженнях, а з іншого спостерігається збільшення кількості експертних досліджень за заявами юридичних та фізичних осіб із усіх регіонів України. Вказана обставина свідчить про зростання ролі експертного забезпечення правосуддя України. Оцінкою роботи інституту в цілому і кожного окремого його працівника є визнання досягнень Харківського НДІСЕ на високому державному рівні. Так, Указом Президента України завідувачу лабораторії будівельно-технічних досліджень Капліну Р.Б. присвоєно почесне звання «Заслужений будівельник України».